

SOSIAALI- JA TERVEYSVALIOKUNNAN MIETINTÖ 8/2007 vp

Hallituksen esitys laiksi terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetun lain muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 30 päivänä toukokuuta 2007 lähettänyt sosiaali- ja terveysvaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen laiksi terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetun lain muuttamisesta (HE 22/2007 vp).

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- hallitusneuvos Riitta-Maija Jouttimäki, sosiaali- ja terveysministeriö
- hallitusneuvos Maiju Tuominen, opetusministeriö
- lakimies Nella Korhonen, Terveys- ja elämänterveystieteiden tutkimuskeskus

- sosiaalineuvos, lääninlääkäri Kirsti Riihelä, Etelä-Suomen lääninhallitus
- vs. johtajalääkäri Juha Tuominen, Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiirin kuntayhtymä
- työmarkkinalakimies Lotta Harjunpää, Kunnallinen työmarkkinalaitos
- lakimies Heikki Kuusela, Suomen Hammaslääkäriliitto ry
- koulutusjohtaja Hannu Halila, Suomen Lääkäriliitto ry
- elinkeinopoliittinen asiantuntija Jarno Talvitie, Terveyspalvelualan Liitto
- ammattiasiansihteeri Raija Moilanen, Suomen lähi- ja perushoitajaliitto SuPer ry
- koulutus- ja tiedepoliittinen asiamies Marja-Kaarina Koskinen, Tehy ry.

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi terveydenhuollon ammattihenkilöistä annettua lakia ammattipätevyyden tunnustamista koskevien säännösten osalta. Ehdotetut muutokset johtuvat ammattipätevyyden tunnustamisesta annetusta Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivistä 2005/36/EY. Säännökset ryhmiteltäisiin sen mukaan, onko ammattihenkilö suorittanut koulutuksensa Suomessa, muussa Euroopan talousalueeseen kuuluvassa valtiossa vai talousalueen ulkopuolella. Suomessa suoritettujen koulutuksen osalta henkilön kansalaisuudella ei olisi

merkitystä. Jos koulutus sen sijaan on suoritettu muualla, ammatinharjoittamisoikeuden ja ammattinimikkeen käyttöoikeuden myöntämisen edellytyksiin vaikuttaisi paitsi se, missä koulutus on suoritettu, myös hakijan kansalaisuus.

Lakiin ehdotetaan otettavaksi yleisluonteinen säännös terveydenhuollon ammattihenkilöltä edellytettävästä kielitaidosta. Ehdotetun säännöksen mukaan terveydenhuollon ammattihenkilöllä pitäisi olla hänen hoitamiensa tehtävien edellyttämä riittävä kielitaito. Kielitaitovaatimus ei voisi kuitenkaan olla Euroopan

talousalueeseen kuuluvien valtioiden kansalaisten ammattipätevyyden tunnustamisen edellytys, mutta säännös antaisi työnantajalle entistä selkeämmän perusteen edellyttää heiltäkin

ammattinharjoittamisen kannalta riittävää kielitaitoa.

Ehdotettu laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 20 päivänä lokakuuta 2007.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Yleisperustelut

Terveysdenhuollon ammattihenkilöistä annettuun lakiin ehdotetut muutokset perustuvat pääosin ammattipätevyyden tunnustamisesta annettuun direktiiviin. Samalla ehdotetaan ammatinharjoittamislain selkeyttämistä ja terveydenhuollon ammattihenkilöiden yleisen kielitaitovaatimuksen säätämistä lain tasolla. Valiokunta puoltaa lakiehdotuksen hyväksymistä teknisin muutoksin.

Ammattipätevyysdirektiivin edellyttämät muutokset Suomen lainsäädäntöön ovat melko vähäisiä ja teknisluonteisia. Lakiehdotus selkeyttää voimassa olevia säännöksiä erityisesti sen suhteen, miten EU-maassa ja EU:n ulkopuolisessa maassa suoritettu koulutus otetaan huomioon Suomessa. Lakiehdotus laajentaa sopeutumisajan tai kelpoisuuskokeen avulla ammattipätevyyden osoittamismahdollisuuden lääkäreihin, hammaslääkäreihin, sairaanhoitajiin, kättilöihin ja proviisoreihin. Sopeutumisajan tai kelpoisuuskokeen avulla myös sellaiset EU-maasta tulevat ammattihenkilöt, joiden tutkinto ei täytä direktiivissä säädettyjä vaatimuksia, voivat osoittaa ammattipätevyytensä.

Valiokunta toteaa, että ehdotetut säännökset eroavat toisistaan sen perusteella, onko ammattihenkilön koulutus hankittu EU:n jäsenvaltiossa vai EU:n ulkopuolisessa maassa, ja myös sen perusteella, onko talousalueen ulkopuolella annetun koulutuksen saanut henkilö jäsenvaltion kansalainen vai kolmannen maan kansalainen. Valiokunnan käsityksen mukaan jatkossa on syytä selvittää mahdollisuuksia yhtenäistää ja selkeyttää säännöksiä myös tältä osin.

Toinen merkittävä muutos on nykyistä laajempi toisesta jäsenvaltiosta tulevan ammattihenkilön oikeus tarjota väliaikaisesti ja satunnaisesti palveluja Suomessa. Nykyisin oikeus on

rajoittunut lääkäreihin, hammaslääkäreihin, sairaanhoitajiin ja kättilöihin. Jatkossa oikeus on kaikilla jossakin jäsenvaltiossa ammattiaan laillisesti harjoittavilla henkilöillä. Valiokunta pitää ehdotusta perusteltuna.

Lakiehdotuksen 18 a §:ssä on yleisluonteinen säännös terveydenhuollon ammattihenkilöltä edellytettävästä kielitaidosta. Ammattipätevyysdirektiivin perusteella kielitaitoa ei voida asettaa ammatinharjoittamisoikeuden myöntämisen edellytykseksi. Riittävän kielitaidon arvioiminen jää käytännössä työnantajan tehtäväksi. Lakiehdotuksen 26 §:n perusteella Terveysdenhuollon oikeusturvakeskus voi ääritapauksessa määrätä ammatinharjoittajalle lainkohdassa tarkoitetun seuraamuksen, jos ammattihenkilön kielitaito ei ole hänen tehtäviensä kannalta riittävä. Valiokunta pitää kielitaitovaatimusta useissa terveydenhuollon tehtävissä potilasturvallisuuden kannalta hyvin tärkeänä. Riittävän kielitaidon vaatimus on kuitenkin erilainen terveydenhuollon eri tehtävissä, minkä vuoksi on perusteltua kytkeä kielitaitovaatimus lakiehdotuksen mukaisesti ammattihenkilön hoitamiin tehtäviin.

Voimassa olevan lain 2 §:n 2 momentin mukaan nimikesuojattujen ammattihenkilöiden ammatissa voivat toimia muutkin henkilöt, joilla on riittävä koulutus, kokemus ja ammattitaito. Saman säännöksen mukaan laillistetut ja nimikesuojatut ammattihenkilöt voivat koulutuksensa, kokemuksensa ja ammattitaitonsa mukaisesti toimia toistensa tehtävissä silloin, kun se on perusteltua työjärjestelyjen ja terveystalvelujen tuottamisen kannalta eikä laissa tai asetuksessa ole toisin säädetty. Lain 2 §:n 3 momentin mukaan laillistetun ammattihenkilön tehtäviä voi suorittaa myös asianomaiseen ammattiin opiskeleva henkilö siten kuin asetuksella tarkemmin

säädetään. Valiokunta toteaa, että terveydenhuollon ammattiin opiskelevien mahdollisuutta toimia nykyistä laajemmin muun kuin oman alansa terveydenhuollon ammattihenkilön tehtävissä on syytä selvittää ja tehdä selvityksen perusteella mahdollisesti tarvittavat muutokset lainsäädäntöön.

Saadun selvityksen mukaan sosiaali- ja terveysministeriössä on valmisteilla esitys terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetun lain muuttamisesta perusterveydenhuollon lisäkoulutuksen osalta. Valiokunta kiirehtii esityksen antamista eduskunnalle.

Potilasturvallisuuden ja potilaan oikeussuojan kannalta on tärkeää, että terveydenhuollon ammattihenkilöiden asiantuntemus ja ammattitaito voidaan varmistaa sopeutumisajalla tai kelpoisuuskokeella. Ammattipätevyyden tunnustamista koskevaan lakiehdotukseen (HE 26/2007 vp) sisältyy säännökset korkeakoulujen ja oppilaitosten velvollisuudesta antaa tunnustamismenettelyyn liittyviä lausuntoja ja järjestää kelpoisuuskokeita. Valiokunta korostaa, että oppilaitosten voimavarat kelpoisuuskokeiden järjestämiseen tulee turvata.

Yksityiskohtaiset perustelut

2 §. *Terveydenhuollon ammattihenkilö.* Valiokunta ehdottaa 3 momentin täsmentämistä lainkohdan perustelujen mukaiseksi siten, että opiskelijana laillistetun ammattihenkilön tehtävissä toimimisen tilapäisyys ilmenee säännöksen sanamuodosta.

26 §. *Seuraamukset virheellisestä toiminnasta.* Valiokunta ehdottaa nykyisen 2 momentin siirtämistä 3 momentiksi ja sen viittauksen teknistä muuttamista.

Päätösehdotus

Edellä esitetyn perusteella sosiaali- ja terveysvaliokunta ehdottaa,

että lakiehdotus hyväksytään muutoin hallituksen esityksen mukaisena paitsi 2 ja 26 § muutettuina seuraavasti:

Valiokunnan muutosehdotukset

2 §

Terveydenhuollon ammattihenkilö

(1 mom. kuten HE)

Laillistetun ammattihenkilön tehtävissä voi 2 momentin estämättä toimia *tilapäisesti* myös kyseiseen ammattiin opiskeleva kyseistä ammattia itsenäisesti harjoittamaan oikeutetun laillistetun ammattihenkilön johdon ja valvonnan alaisena. Opiskelijaan sovelletaan tällöin soveltuvin osin, mitä jäljempänä tässä laissa säädetään terveydenhuollon ammattihenkilöstä. Laillistetun ammattihenkilön tehtävässä toimimisen edellytyksistä säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

(4 mom. kuten HE)

26 §

Seuraamukset virheellisestä toiminnasta

(1 ja 2 mom. kuten HE)

Terveydenhuollon oikeusturvakeskus ja lääninhallitus voivat, jos asia ei anna aiheutta 2 momentissa tai jäljempänä 33 §:ssä mainittuun toimenpiteeseen, antaa terveydenhuollon ammattihenkilölle huomautuksen tai kiinnittää hänen huomiotansa asianmukaiseen ammattitoimintaan. Tässä momentissa tarkoitettuun Terveydenhuollon oikeusturvakeskuksen tai lääninhallituksen antamaan huomautukseen ja huomion kiinnittämiseen ei saa hakea muutosta valittamalla.

StVM 8/2007 vp — HE 22/2007 vp

Helsingissä 23 päivänä lokakuuta 2007

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj.	Juha Rehula /kesk	Jukka Mäkelä /kok
vpj.	Sirpa Asko-Seljavaara /kok	Håkan Nordman /r
jäs.	Risto Autio /kesk	Päivi Räsänen /kd
	Maria Guzenina-Richardson /sd	Paula Sihto /kesk
	Hannakaisa Heikkinen /kesk	Anni Sinnemäki /vihr
	Anneli Kiljunen /sd	Satu Taiveaho /sd
	Marjaana Koskinen /sd	Erkki Virtanen /vas.

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Harri Sintonen.